№ 49. Tartus, 19. Detsembril 1883.

Olewik

Toimetaja adress:
„Olewiku toimetusele Tartus".
Kõnetund, mill toimetaja ikka kodu, iga päew kella 12—1.

Tuleb iga tõisipäewal wälja.
Aastas 52 nummert,
koli ... wähemast 80 trükipoognat piltidega.

Olewiku aasta hind:
Postiga 3 rubla, ilma postita 2 rbl. 60 kop.,
poole aasta hind postiga 1 r. 75 k. postita 1 r. 50 k.
Iga tellija, kes tellim... ilma wahemeheta ise ära saadab, saab iga ... päale ühe ilma hinnata.
Kuulutu... rida ... ruum maksab 5 kopikat.

Tellimisi ja kuulutusi wõtawad wastu:
Tartus: Schnakenburg. H. Laakmann. K. Sachker. Th. Grüner. Sirk. F. Kundalsow.
Tallinas: Th. Jakobson ja Busch'i raamatukauplused. F. Wassermann. M. Nasthal. R. G. Brehm.
Wõrus: J. Pietrose.
Walgas: M. Rudolff.
Wiljandis: E. J. Karow. F. Feldt.
Pä...: ... Treufeldt. ...obn & Co.
Kuresaares: J. Lange
Hapsalus: J. Blumberg
Põltsamal: F. Leibberg.
Paides: A. Seidelberg.
Rakweres: G. Kuhs.
Narwas: A. Gregorjew. M. Põder.
Peterburis: J. Er... ... insenerjaja ul. Nr. K. Leopas, ... Newski prospekt Nr. 50.
Wiktwas: J. Wolframm.
Wallakirjutajad, wallawanemad, kösterid ja kool-meistrid. Adressid palutakse selgeste kirjutada.

Juhtkawa. Mis on Eestirahwal nüüdsel ajal kõige enam tarwis? **Eestimaalt.** Tartust: Olewiku muutmise kohta; hra Th. Jakobsoni kõne Peterburis Fedorowi 300 aasta mälestusepidul; Keisri Majesteedi õnnetus; Malesõdradele teadaandmine; Tartu ülikooli 81 a. asutamise päew; Wanemuise näitlejate külaskäik; Tartu kirisild; Stud. A. Sõrd; sõnake laulu- ja mängukooridest. Laiuselt: hää nõuu; Maarja Magdaleenast: kaebdus waraste üle; Keerimõisast: suur kalasaak; Wõrult: Kandle Seltsi tulewase rahwapidu sõnum; Walgast: ... postmeister; Tarwastust: ammetlik teade; Wiljandimaalt: hobuste min... Rakwere nekrutid. **Lätimaalt:** teated. **Wenemaalt:** teated. Pol. ringw. Mag. r... Uuem. sõnumed. Telegrammid. Kirjawastused Ammetlikud kuulutused. Kuulutused.

Tõine aastakäik.

Olewiku tellimisi

palume nüüd wiibimata ülesse anda. Siis teame meie esimest nummert parajal arwul trükkida. Muidu wõib tulla, et hilised tellijad esimesest nummertest ilma jääwad.

Olewiku talitus.

Mis on Eesti rahwal nüüdsel ajal kõige enam tarwis?

Ma arwan, iga õige ja tundja rahwaliige saab selle küsimuse pääle wastama: Rahu on meil kõige enam tarwis. Õpetuse sõna ütleb: Parem on kapsaroog, kus armastus juures, kui nuumhärg, kus wihkamine juures. Meie Eesti rahwas elame weel alatus järjes ja palju puudust ja kehwust on meie keskel, kuna mitme tõise rahwa laua pääl nuumhärg on. Aga meie tahasime siiski oma puudulise põlwega tänulikult rahul olla ja paremaid päiwi oodata, kui meil aga oma kehwa roa juures rahu ja armastus oleksiwad walitsemas; sest siis peaks ja saaks meie põlw pea paranema. Praegu on aga paraku lugu nõnda, et meil ka oma rahwa kapsaroa juures pääalegi wihkamine ja riid on. Wiletsamat järge ei wõigi olla. Rahwa elu pääle wõib ülepää kahelt poolt rõhuda: wäljast ja seest poolt. Raskemad on seestpidised rõhumised koduse tüli läbi. Wäljaspidised tormid wõiwad kõigest mõne osa rahwa elu puu küljest maha murda, aga seestpidised tuisud rikuwad rahwa elu puu juure alt ära, nõnda et kõik elu peab kollatama ja närtsima hakkama. Kui seestpidised tülid meie keskelt mitte ei kau, kui meil mitte rahu eneste wahel kätte ei tule, siis on meie rahwal surma haigus kulles, siis kaub kõik tõsine edenemine ära ja nurjatu kord astub trooni pääle. Kui lugu nõnda on, eks siis pea iga õige Eesti poeg, kellel weel oma rahwas, tema olewik ja tulewik südame pääl on, wäsimata armastuse ja truudusega nõudma: Mis peame ommeti tegema, et kosutaw rahuingel jälle meie keskele wõiks tagasi tulla? See küsimus on kui raske koorem ka minu südame pääl seisnud ja mind ajanud nende ridade kirjutamiseks sulge kätte wõtma. — Mis peame siis tegema, et leinaw rahuingel jälle rõõmsa lootusega meile wõiks tagasi tulla? Enne kui selle küsimuse pääle wastame, waatame lühidelt tagasi, mis siiamaale on püütud katsuda, et rahu sisse saaksime, ja kui meie leiame, et need teed mitte sinna ei ole wiinud, kuhu nad pidiwad wiima, siis on meil õigus uusi teesid tähendada. Rahutu olek on Eesti rahwa sisse juba kaunis sügawaste tunginud ja rahwa parteideks lõhkunud. Rahwa üleüldine elu ilmub aga kõige päält tema ajalehtedes: Ajalehed on kui peegel, mis rahwa elu pilti näitawad. Rahutu olek on sellepärast ka kõige päält ajalehtedes ilmsiks saanud. Aga meie wõime ütelda, et praegu ajalehtedes enam tüli ja lahkumist on kui rahwa enese keskel, nõnda et praegused ajalehed mitte kõik selge rahwa elu peegel ei ole, nad näitawad enam tülipilta, kui tõeste olemas on. Ammu enam osa rahwast ihaldab rahu, aga mõned ajalehed walawad tüli leekidesse ikka jälle uut õli ja panewad seeläbi asjad weel enam pahanema. Et ajalehtedes enestes kõige päält tülipesad on, sellepärast peab ka paranemine ajalehtedes kõige päält pääle hakkama. Meie ajalehed langewad praegu kahte leeri: Ühel pool on Olewik, Eesti Postimees ja Heimath; tõisel pool on Wirulane, Walgus, Sakala ja Pärnu Postimees; wiimased kaks ei tähenda aga meie küsimuse kohta mitte nii palju. Tallinna Sõbrast ja Kündjast ei taha ma rääkidagi, sest nemad weawad wõõras ikkes ja nende kahjutegemine tuleb wäljaspidise tormiga tähendada, mis okse murrab. Ma ilmutan nüüd õiglasest südamest oma arwamisi Eesti lehtede kohta. Seda wõin ma kõikide Eesti lehtede kohta tunnistada, et nemad igaüks Eesti waimus tahawad tööd teha ja oma rahwa põlwe edendada; aga mitte neil kõigil ei lähe see töö korda, waid mitmed lähewad, kui paremat kätt tahawad minna, otse pahemat kätt. Tõsised Eesti elu edendajad on Olewik, Eesti Postimees ja Heimath; takistajad on kõige päält Walgus ja Wirulane, siis Sakala ja Pärnu Postimees, ja nõndasama ütleme: Rahu ja ühenduse poolt on Olewik, Eesti Postimees ja Heimath; tülipesad on Walgus, Wirulane jne. Pääle selle on nende lehtede wahel see ülitähtjas wahe: Olewikul, Eesti Postimehel ja Heimathil on haritud wäljaandjad, kes oma ammeti pääle hästi ennast on walmistanud ja sellepärast ka oma töö pääle kõlbawad ja tõsiseid ajalehe kohusid wõiwad täita. Tülilehtedel on aga harimata ehk ommeti liig wähe haritud toimetajad, kes nagu lisna inimesed kunagi pool kogemata selle ammeti pääle on saanud, kes ajalehe tõsiseid kohusid weel õieti ei tunnegi ja neid sellepärast ka mitte täita ei wõi, kui neil ka selleks hääd tahtmist mitte ei peaks puuduma.

Mis on siis rahu armastawad lehed siia maale teinud, et ajalehtede wahel rahu sünnitada? Nende rahukatsed on siiamaale kahesugused olnud: Esmalt on nemad tahtnud ajalehe toimetajate konferentsi seada, kus Eesti politika asjad saaksiwad läbi räägitud ja ühised sihid üles seatud, mille järel ühes meeles tuleks käia. Need nõuupidamised on tüli lehtede poolt osalt tagasi lükatud, osalt ära salatud. Et rahwas ise näha saaks, kuida keegi ajaleht oma rahu kõutusi täidab, selleks on rahulehed tõiseks hääks kiitnud, awalikku rahu-programmi ajalehtedes üles seada ja siis selle järel oma asju ajada. Weel suurema põlgdusega on riiulehed selle kauni ettepaneku tagasi lükanud. Kõige enam waewa rahu ja ühenduse pärast on näinud Eesti Postimees. Tema on ikka ja ikka jälle nendega püüdnud rahu teha ja ühte sünnitada, aga asjata. Kes Eesti Postimehe toimetajat wähegi tunneb, see teab, et Dr. Hermann oma hariduse, oma puhta isamaa armastuse ja oma õiglase südame pärast ialgi nende tülilehtede laimuteed ei wõi armastada ega õigeks kiita: mis tema nendega ühenduseks on teinud, seda on tema otsekui ohwrit wiinud, et seega rahu lunastada. Aga kõik on asjata olnud, need ohwrid ei ole mitte õige altari pääle pandud. Dr. Hermann on sagedaste rahulipuga tülilehtede leeri läinud, aga ta on ikka hirwitamisega ja, kui nõnda tohime ütelda, werise pääga tagasi saadetud. — Nõnda on siis kõik siitsaadiksed rahukatsed asjata olnud. Aga enne weel kui uut rahuteed otsime, püüame ommeti ära mõista, kust see küll tuleb, et Järwe ja Kõrwiga rahu ei saa? Rahu on meil nii wäga, wäga tarwis, aga ei saa. Mis on ommetegi selle tähtsa saladuse wõti? Seda tunda on üliwäga tähtjas. Lugu on wististe nõnda: Järw ja Kõrw ei wõigi rahu teha, sest rahu on nende surm ja laim on nende leib. Kui nemad tõeste rahu teeksiwad ja peaksiwad, oleksiwad nemad enne poolt aastat pankrotis ja aasta pärast ära unustatud. Sest kes rahu tööd tahab teha, sellel peab palju haridust ja tundmist olema. Rahu töö ja tululine õpetus ja äratus nõuawad hästi walmistatud meest, sügawat õppimist ja ka kombliku südant. Kuna Olewiku, Eesti Postimehe ja Heimathi toimetajatel tarwiline tundmine ja soowitaw isamaa armastus ehteks ja omaduseks on, on Järwel ja Kõrwil selle poolest õige puuduline kord käes; sest nende haridus ei kanna mitte eemale, kui parajal küla koolmeistril. Kõrwil on küll pisut enam kooliõppimist kui Järwel, aga selle wastu on jälle Kõrwil koguni uisa pää, kuna Järwel enam waimuannet on. Nüüd mõistame, mispärast Järw ja Kõrw ei wõi rahu teha: nemad ei mõista mitte rahu tööd teha; neil ei ole enestel mitte tarwilikku haridust, kuida wõiwad nemad siis seda oma lugijatele anda?! Kes Järwe ja Kõrwi poolt rahu ja rahu tööd ootab, see nõuab neilt enam, kui nemad iganes anda jõuawad. Pane kehwa popsi pääle suure talu rent, ta ei wõi seda ialgi maksta, ta peab kinni jääma; nõndasama peawad Järw ja Kõrw pankrotti jääma, kui nende käest rahutööd nõuad. Kolm esimest ajalehte aga, kes rahu nõuawad, wõiwad ka rahu tööd teha, neil on see wõim, nemad tahawad ja wõiwad oma rahwa elu edendada. Järwe ja Kõrwi poolt ei ole sellepärast ka edespidi mitte rahu tööd loota, waid ikka pääle auusate meeste pilkamist, teutamist, laimamist ja mahakiskumist; hääd ja edendamist aga ütsi eneste kohta. Niisugust tööd wõiwad nemad hästi teha, sest siin juures ei ole mitte õppimist ega haridust tarwis, waid wõib ütelda, mida alatuma waimuhariduse järje pääl üks seltskond on, seda enam mõistab ta laimata ja sündimata sõnu suust wälja ajada.

Nõnda on siis kõik siitsaadiksed rahukatsed tühja läinud ja tühja pidanud minema. Rahu on meil aga hädaste tarwis, sellepärast ei tohi meie mitte lootust ära kautada ja oma rahwa elu lasta koguni alla minna, waid peame uut teed otsima rahule. See tee, mis nüüd minu tundes paremale wiib ja rahu poole aitab, on järgmine: Tallinna tülilehtedega rahu teha ei ole mitte wõimalik, sellepärast peawad auusad lehed neid rahule jätma. Rahuiepingu sünnitamise asemele astugu rahule jätmine. Kui tülilehtedesse puutud ja nende asju seletad, siis läheb tüli ikka suuremaks ja nemad wõtawad seeläbi weel enam julgust, kui neist nii palju juttu tehakse. Las' nemad käiwad pääle puutumata oma tüli- ja laimuteed: kui tõiselt poolt sest märku ei wõeta, siis peab wiimaks rahu lähemale tulema; tõsised Eesti mehed saawad neid ikka enam maha jätma ja nemad langewad oma tülitorni päält, kuhu nad kogemata on saanud, sinna jälle tagasi, kust nad tuliwad: põlgamine ja unustus saab neid peagi oma waiba alla wõtma. Seda teed on siiamaani Heimath juba käinudki: tema on mehiselt ja osawalt oma teed edasi astudes ikka Eesti politika üleüldist sihti ja oma rahwa tõsist kasu silma ees pidanud ja wahest arwa, kui seda tähtsail juhtumistel, nagu Al. kooli tülides, hädaste tarwis oli, selget ja mõjumat kriitikat tülitsejate wastu pruukinud. Seda teed soowin mina nüüd tungiwalt ka Olewikule ja Eesti Postimehele. Käige mehiselt kindlat Eesti teed edasi ja ärge laske ennast mitte tühja laimamise ja käänamise läbi eksitada. See on koguni asjata, nende tülitsejate segadusi õiendada; sest iga mõistlik teab ja tunneb muidugi nende wiisi ja kes meelega seletust põlgab ja oma silmad tõe eest kinni paneb, seda ei wõi ka ingli keel mitte õpetada. Tühja tüli seletamise asemel tehke agaraste ülesehitawat hariduse tööd. Teil, auusate lehtede toimetajatel, saab küll kannatamist olema walewendade laimu all, aga näidake üles, et teie oma rahwa pärast ka waikolemisega kannatada suudate. See waikimine on külw ja selle külwi lõikus on rahu ja paljude õiglaste Eesti poegade tänu. Siin on rääkimine hõbe ja waikolemine kuld. See olgu meie auusate ajalehtede politika uuel aastal wana tülilehtede wasta. Meie auusate ajalehtede olekus rahwa wastu oleks mull aga ka weel midagi soowida. Nii hästi Olewikul kui ka Eesti Postimehel on wahest kannatus lõppenud ja nemad on mõne ilmaasjata liig käre ja wahest ka jämeda sõna ütelnud. Soowime wäga, et haritud ajalehtedes iga ühe, ka oma wastaliste kohta haritud kõne ja kombe walitseks. Õrna käega saagu wanad wead parandatud ja kõik need Eesti mehed, kellel puhas isamaa armastus südames ja kes kombliselt oma rahwa haridust tahawad edendada, ühte meelde kogutud. Waikimine tülitsejate wastu saab aga paranemiseks aega andma ja meie saame nägema, et aeg kõik asjad parandab.

Wiimaks weel paar sõna Walguse ja Wirulase toimetajate kohta. Ma olen neist osalt raske sõnaga pidanud rääkima; ma tunnistan aga, et minul nende wasta mingit wiha ega paha ei ole. Mis ma olen ütelnud, olen ma ütelnud õiglasest tundmisest neile parandamiseks. Kui nemad oma piiridesse tagasi astuwad ja enam haritud suguwendadest märku ja juhatust wõtawad, wõiwad ka nemad oma ammetiga oma rahwale üleüldist kasu saata. Mida enam nad haridust taga nõuawad, seda enam wäheneb nende tüli.

Kui need minu soowid ja arwamised wastawõtmist leiawad, siis palun ka tõisi ajalehti neid ära trükkida.

Rahusoowija.

Toimetuse järelkiri. Nii auustatud suguwenna juhataw mõte. Meie oleme sarnaseid mõtteid ka mitmest tõisest kirjast leidnud ja teda ka paari nädala eest ise lühidelt tähendanud. Õigu siis nii. Meie tahame oma wastaste segadusi ainult siis lühidelt õiendada, kui seda tõeste hädaste tarwis läheb. Muidu tahame neist wagusi mööda minna, lootes, et rahwas isegi teab, et nende waenust peab tüli wälja kaswama. Lootuse järele saab kõrge ringiwalitsus meie pää-tüliasja, Al. kooli segaduse, otsani õiendama, ning siis wõime wististe loota, et ka meie wastastel saab asja olema silmi maha lüüa ja tülisuud sulguda. Siis wõime jälle rahwuslisel tööpõllul rahuliste töötada ja auustatud „Rahusoowija" mõtet täieste tõeks teha. See on meie soow ja lootus.

Eestimaalt.

Tartust. Olewik saab uuel aastal suurema poogna pääl trükitud kui tänawu. Meie annaksime uuest lehest sell aastal ühe proowi, aga meie ei taha aastakäigu sisse üht suuremat poognat panna, mis neile, kes lehed raamatusse köidawad, halb oleks. Uus poogen saab wanast paar tolli pikem ja tolli wiis laiem olema, s. o. niisama suur nagu Eesti Postimees ja Wirulane. Iga kuu anname ühe naljalisa piltidega juurde, millest tänasel numbril proow juures on. Naljakaid pilta meie kirjanduses weel ei olegi, mis osalt sellest tuleb, et pildijoonestajad puuduwad, osalt aga ka sellest, et pildi lõikamine palju raha maksab. Meie oleme oma trükitoja kõrwal pilditegemise joonde seadinud, milles tänase naljalisa pildid walmistatud. Et need wäga mitmeti puudulised on, seda näeme meie küll. Aga kui neid nende piltidega, mis Olewiku selleaasta esimese numbri sees seisawad, kõrwu seatakse, siis ehk wõib lugija näha, et töö paremaks on läinud. Lootuse järele jõuab see pilditegemine tulewal aastal ka niipalju edasi ja meie saame siis wiimati ommeti nii kaugele, et Eestlastel ka üks naljakas pildileht omast käest on. Haritud rahwastel on niisuguseid lehti enam kui üks. Meie naljalisa ei taha kedagi pahandada, waid ainult nalja teha niisuguste asjade waral, mis enestele ühe naljapildi ära teeninud. Leitakse nende juurest ka mõni terakene tõtt, seda parem. Keegi ärgu pahandagu ega seda enese alandamiseks arwaku, kui ta oma pildi moondatud kujul peaks meie lehest leidma. Kõige suuremad politikamehed, nagu Bismark, on naljapiltides tuhandal kujul ära moondatud; aga keegi haritud inimene ei ole seda kõlbmataks arwanud. Meie palume oma auustatud lugijaid, et nad meile selle pildilehe tarwis õige rohkeste mõnusaid joonestusi saadaksiwad. Joonestused (pildi... olgu plii... ehk tindiga walmistatud. ... on meil ükskõik. Kui aga kujud kenad on. On kellegil mõne tuttawa inimese nägu joonestada ja ei saa ta sellega toime, siis oleks wäga hää, kui ta meile tema päewapildi kätte saadaks. Siis saab pilt mehe nägu. Üleüldse oleksime wäga tänulikud, kui meile tuttawate meeste päewapildid saaksiwad kätte muretsetud. Siis wõiksiwad nemad ikka oma loomulises näus ette astuda. Üks ainus osaw pilt

wõib mitme pika seletuse ja waidluskirja aseme aunsaste ära täita. Soowime sellele uuele ettewõtmisele Eesti rahwa keskes õige rohkeste sõpru, et ta tubliste wõiks kaswada ja — pilditada!

— Kuida ju toona nimetasime, oli 5. skp 300 aastat mööda, kui Wenelane Fedorow (mitte Feodorow) esimese Wene trükikoja asutas. Tema mälestuseks peeti Moskwas ja Peterburis suured pidud. Peterburi pidul oli ka Eesti trükiasjandus ühe saadiku läbi olemas. Meie saadik, hra Th. Jakobson Tallinnast, pidas sääl lauakõne, mis suure waimustusega wastu wõeti ja Eestlasi Wene päälinnas lõbusal wiisil meelde tuletas. Meie tahame hra Jakobsoni südamelise kõne siin ümber tõlkida: „Minu herrad! Eesti tähtsamad ajalehed Wirulane ja Walgus Tallinnast, Eesti Postimees ja Olewik Tartust ja Sakala Wiljandist on mind tänasele aruldasele pidule saadikuks walinud. (Üleüldine rõõmuawaldus.) Selleks igale Wene kodanikule nii tähtsaks päewaks Peterburisse tulnud, palun ma luba mõnda sõna nii hästi minu siia saatjate kui ka enese nimel selle Wene mehe mälestuseks rääkida, kes meie kalli isamaale esimest hariduse teed on juhatanud. See ei ole mitte minu kohus, Wene trükiasjanduse asuja teenistustest rääkida, — see on juba täna kõrgemate meeste abi sündinud. Ma soowin ja mind on kästud aga selle sideme pääle tähendada, mis selle pidu ja ojalt noore Eesti trükiasjanduse wahel seisab. Alles 27 aastá eest ilmus esimene Eesti ajaleht, — Eesti Postimees, — mis ka nüüd weel elab. Sest ajast hakas, kuida lindlaste wõib ütelda, Eesti ajalehtede edenemine, niihästi ajalirjanduses kui ka õpetlikus jaus, esite muidugi wäga wäikesel kombel, siis aga aegamööda edasi sammudes. Esimene Eesti keele trükitud raamat ilmus umbes 300 aasta eest. Aga sest ajast kuuni esimese Eestikeele ajalehe ilmumiseni, oli Eesti trükiasjandus waewalises ja rõhutud seisukorras; paljalt mõnikord awaldas ta oma seisu õigust ja alati püüdis ta ennast Wene emamaale ligistada (съ матушкою Россiею); kui laps oma ema warju all kaswis ta ja kaswab praegu, tublistas ennast ja sai tublistatud ja palub Kõigekõrgemat, et tema majesteetlik ema teda wõtaks warjata ja tema tulewiku eest muret kanda! (kauane kiiduawaldus!) Selle järele on see ka wäga loomulik, et meie Eestlased ka selle tähtsa mehe pääle mõtleme, kelle mälestusepäewa pühitsemiseks meie täna siia kokku oleme tulnud; et ka meie rõõmuga seda sündinud silmapilku oleme tar…itanud, et kõige trükilodade saadikute ees oma …it osawõtmist tänase pidu kohta awaldada! Ma lõpetan om… …oija, aga südamest tulewa kõne seega, et ma soowin Wene trükiasjandusele tublidust, jõudu ja pikka iga meie armsa isakese Tsaari, meie hellaste armastatud (обожаемой) emakese Tsaarinna ja meie kalli isamaa kiituseks ja auuks!

Selle sooja ja südamelitu kõne pääle ei tahtnud kiiduawaldus sugugi lõppeda, mitu korda lauldi Keisri laulu ja kuulus mängukoor mängis kõikide koosolijate osawõtmisel Keisri laulu. Ka kõige Peterburi ajalehtede poolt on see kõne südamlikku wastuwõtmist leidnud. „St. Pet. Herold" wõtab selle kõne täieste üles ja ütleb siis: See kõne leidis suurt kiiduawaldust ja kõnelejale soowiti kõigilt poolt õnne. Hra Jakobson räägib ladusaste ja mõistab selgeste Wenekeelt, mis wäga rõõmus nähtawus on. —

„Nowosti ja Börsenzeitung" kirjutawad: Ühe tähtsa kõne pidas Eesti ajakirjanduse saadik, hra Jakobson, mis meie siin täieste üles paneme.

„Minuta" kirjutab: Iseäralikku rõõmu sünnitas Eesti ajakirjanduse saadiku hra Jakobsoni kõne. Weel osalt noore Eesti ja Wene ajakirjanduse sõbruse pääle tähendates, soowis ta mõlemate ühendust ja nende kõigipidist õitsemist. Ta lõpetas oma kõne isamaa armastawa ütelusega: „Isakese Tsaari, emakese Tsarinna ja kalli isamaa kiituseks ja auuks!" Ka kõik tõised Peterburi ja ka Moskwa ajalehed on hra Jakobsoni kõne wastu wõtnud ja osawõtlikult teretanud.

— 9. Detsembril teatas telegramm ühest kahetsemise wäärilisest õnnetusest, mis Keisri Majesteedile on juhtunud. „Riigi Teataja" toob selle kohta järgmise sõnumi: „Hoowijahi pääl 28. Nowembril hakkasiwad hobused saani ees, kus Keisri Majesteet sees istus, lõhkuma ja saan kukkus ümber. Keisri Majesteet põrutas selle juures oma paremat õla, mis küll luud ei rikkunud, aga õla luu sidemele wiga tegi. Esite kannatas Keiser kanget walu ega wõinud järgmistel öödel mitte rahuliste magada. Nüüd on küll walu wähemaks jäänud, aga parema õla muskulite sees on weel põletik. — Keisri haigus nõuab oma loomu järele kõrge haige rahulikku olekut, ja kunni tema päris terweks saamiseni läheb hästi aega. — Üleüldine Keisri Majesteedi terwise seis on kaunis hää." Meie kui ta kõige truu alamate süda tänab armulist taewaisa, kes oma warjawa käega meie kallist Isewalitsejat suurema õnnetuse eest on kaitsenud. Ta aitagu teda ka jälle terwise juurde saada.

— Malesõpradele teatame siin, et meie tulewa aasta igas numbris ühe male=ülesande toome, mis maletajatele hääks mõttematerjaaliks on. Ühtlasi tahame meie üht **wõidumängimist** ette wõtta. Kes sellest tahawad osa wõtta, neid palume oma nime õige aegsaste ülesse anda. Nende asupaik olgu nii, et post nende ja toimetuse wahel tarwilisel ruttu käib. Wõidumängimine sünnib siis nii: Tuleb meile üks mängija näituseks Tallinnast ja tõine Peterburist, siis anname meie neile loosi läbi ühe mängu kätte, mis umbes 10—20 sammuga wõib saada lõpetatud. See ülesanne saab Olewikus trükitud. Järgmises numbris annab näit. Peterburi maletaja oma sammu, mis ta astumiseks enesele arwas hää olewat, ülesse. See nummer läheb Tallinna kangelase kätte ja tema annab järgmises numbris ülesse, kuida tema astus. Nii mängitakse, kunni wõit kangemale kätte tuleb. Sammud saawad lehes tahtedega ja nummertega tähendatud, nii et seks ainult paar rida ruumi ära läheb. Meie soowime, et mitu paari wõidumängist osa wõtaksiwad ja et nad isekeskes maha teeksiwad, kellega nad mängiwad ja missugust mängi nad hakkawad. Hää oleks ka, kui nad omad nimed a…likult teataksiwad. Mängijad wõiwad omad sammud 3=kopikulise postkaarti pääl toimetusele üles anda. Tulge ja wõidelge meime tuhanda silma ees! Naidalu ka neiud oma wõitlemisekunsti!

— Tartu ülikooli 81 aastane asutamise päew on 12. Detsembril harjunud wiisi järele pidulikult ära pühitsetud. — „Riigi Teataja" sõnumi järele on 30. Nowembril Tartu ülikooli rektor, prof. Dr. Eduard v. Wahl, ülemalt poolt tõiseks „Peterburi rohtade nädalalehe" toimetajaks kinnitatud.

— Wanemuise näitlejate kulesäigist paalinnas seisis minewas numbris kaunis tele …. Meie nõtsime ta mainimata ülesse, et seega näidata, et Olewik nende näitlejate kohta mitte parteilikult ainult kutust ei …, waid et ta just tõtt mööda tahab rääkida. Mis me… neist enne kiitust ütelnud, ei ole asjata olnud: St. Peterb. Herold toob meie näitlejate kohta palju suuremat kiitust, kui see Olewikul iialgi wõimalik olnud. Herold teadustab Wanemuise näitlejate esimese õhtu awamisest ja kirjutab siis: „Mõlemad, luuletatud awamisekõne kui ka koorilaul, saiwad suure ja täieste ära teenitud kiitusega wastu wõetud, sest laulud saiwad priskel, heledal ja hästi koolitatud häälil kenniste ette kantud. Kõik kolm ükstejärgulist mängu saiwad hääl korral ja tõeste kunstlikult ja suure kiitusega etendatud. Näiteosad oliwad wäga hästi katte õpitud ja hää mõistmisega mängitud. Iseäranis tahtiat endi kentsakate tükkide tarwis näidas hra Menning, kes kõiges kolmes tükis ette astus ja aruldast kiitust sai. Tema palemoondamine on wäga hää ja sünnitas palju naeruist. Iseäralist kiitwat nimetust teenis ka neiu Karlson, kes üht raskemat näiteosa mängis ja palju kiitust leidis. Neiu Karlson, alles weel wäga noor ja kena walgepää, on lõbus tütarlaps (sympathische Erscheinung) ja awaldab tähelepandawat annet näitlemise tarwis." Sarnast kiitust awaldab nim. leht ka tõiste näitlejate kohta. Tõisel õhtul olnud weel enam waatajaid: saal olnud wiimseni platsini täidetud ja tükid saanud suure kiitusega wastu wõetud. „Südamelikku jumalagajätmisega lahkusiwad kulalised saalist minema."

— Et „kuri maailm" oma häätegijaid sagedaste ära unustab, sellekohta on paraku jällegi uus näitus juurde tulnud. Meie Tartu kiwisild on tänawu 100 aastat wanaks saanud. Ta on selle aja sees mõne millioni inimese woolawast laenetest julgeste üle kannud, aga seda inimest ei leita meie keskest, kes talle selle pika teenistuse eest tänu tunnistaks. Meie loodame, et see tänamata meel elatand silla kiwist südant ei liiguta, waid et ta enne kui pärast ilma wahetpidamata kadakasaksu ja Saksa kadakaid, rahwamehi ja meeste rahwast enese turjal sallib, sõtkugu need teda wõi ka otse oma jalgade alla. Ela kaua, sa waga kannataja!

— Student A. Sõrd ei kisu oma protsessi sisimist kõiku Tallinna lehtedes mitte üksi awalikult ilma ette, mis seaduses ära keelatud, waid ta toob neis lehtedes ka asju ette, mis sugugi ei ole sündinud. Meie ei hakka selle inimesega awalikult waidlema. Mitmekordse küsimiste pääle teatame ainult, et Sõrdi ütelused meie „kartuse" ja tema liig warase rõõmu kohta tuulest on wõetud. Sõrd ei auusta seega keiserlisi kohtuid mitte, et ta nende otsustegemisele tahab ajalehtedes ette jõuda.

— Sõnakene laulu= ja mängukooridest. Selle päälkirja all kirjutatakse meile järgmist: Sagedaste loeme ajalehtedest, et meile laulu= ja mängukoorid mitte nii soowitawalt ei edene, nagu nad wõiksiwad ja peaksiwad edenema. Tihti pääle jääwad nad kiratsema ja mõned lähewad koguni hingusele; iseäranis mängukooridel tuleb seda wiga liiga palju nähtawale. Enamalt hakkawad küll südiste pääle, mängiwad mõni aeg juba kaunis ilusaste, loodetakse nendest häid mängijaid saawat, — aga juba hakkawad lonkama; mäng läheb enam tagasi, kui edasi, ja rõõmulootuse asemele astub kurblik lõpetus: mänguriistad jäeti roostetama! Niisugune olek ja sarnased sõnumid ei ole mitte rõõmustawad. Aga sell weal — nagu igal weal — on ka omad põhjused, mida nende ridade kirjutaja selgeste tunneb. Esiteks, mängijad tüdinewad ruttu ära. Mõnigi mängija hakkab suure hagarusega mängima, saab sellega juba kauniste korda, — aga et mäng hoolast harjutamist tarwitab ja pisut ka waewa nõuab, siis tüdineb lühikese tahtmisega inimene pea ära ja mõtleb: „Oh, hakkan mina ennast asjata waewama." Ja mängukoor ongi lonkamas. Tõiseks, mängijal ei seisa kaua paigal. Elutarwitused ja muud juhtumised sunniwad inimesi ühest paigast tõisi rändama ja mõnigi mängukoor kaotab sarnasel korral suure osa oma liikmetest ühe korraga ära, mida nii pea mitte jälle wõtta ei ole. Kolmandaks, muusika tundmine on meie hulgas ikka weel liiga weikene ja wäeti. — Kes mängukoori on juhatanud, see teab küll, kui palju aega ja waewa see tarwitab inimesi nii kaugele õpetada, et ta mänguriistaga ostab ümber taia. Ta ei jatta kuidagi oma mänguriista taieste tundma õppida ega nooditirja nii lugema hakata, et sellest mõistusega aru saaks, waid jääb ikka enam ehk wähem masina tööks, kellel elu ega tundmist sees ei ole. — Sarnaste takistuste pärast ei edene meie mängukoorid mitte hästi, ega kanna niisugust wilja, nagu nendest õigusega loodetakse. Wiimaks tüdib koorijuhataja alaliste mängijate wahetuste pärast ka ära ja mõtleb: „Mis minagi sellest saan" ja koor ongi hingusel. Laulukooridel on osalt niisamasugused takistused, osalt ka tõised. Neind ei tunne nooditirja, waid laulawad enamiste päält, ja selle läbi läheb laul wiisist edasi, ilma kõige teadusteta ja tunnata. Neile peab laulu nii kaua õpetatama kunni pähä jääb. Aga millal jääb ülo juur kooriaul nii pähä, et ta hää on? Ja kui ta wiimaks suure waewa ja harjutamise järele ommeti pähä jääb, siis on ta seegipärast ikka puuduline asi ja lauljad laulawad kasikaudu, ilma et teaksiwad, kuida laulda. Peiudega ei ole parem lugu ka ühtegi, waid nendel on tühine häbikartus weel lisamaks: laul olla laste asi, mis meestele ei passi (?). Ja sellepärast on mitmel laulukooril meesterahwa lauljatest suur puudus. Nõnda kiratsewad paiguti meie laulu= ja mängukoorid elu ja surma wahel, nagu kuli toores puus, ilma elawa ehteta ja ilma tõsise tuluta. Aga kas nende elustamiseks siis midagi ohtu ja rohtu ei olegi? On küll ja nimelt järgmist. Lühikese tahtmisega ja ümber rändaja inimene ärgu hakaku mitte mängukoori liikmeks, waid jätku seda nende hooleks, kes kauem paigal seisawad ja kindla tahtmisega inimesed on. Kes kord mängima hakanud, see tehku seda tüdinemata ja mehiselt, ja püüdku mängimises ühte lugu täielisemaks saada. Noored mehed õppigu nootisid ja midagi mänguriista aegsaste tundma, et nad lühema ajaga ja wähema waewaga mängukoori liikmeks kõlbawad. Õrnad õekesed õppigu nooditahti lugema ja laulgu mõistuse ja mõnuga. Mehed jätku häbikartus maha ja mõtelgu, et laul üksi mitte laste asi ei ole, waid palju rohkem meeste asi. Küll siis meie laulu= ja mängukoorid õiete õitsema hakkawad ja palju rohkemat wilja kannawad kui tänini. Tehkem seda, wahwad isamaa pojad, ja õppige, õrnad õekesed; tehkem seda Jumalale auuks ja inimestele rõõmuks, et täie õigusega wõiks öelda: Eestirahwas on tõeste mängija ja laulja rahwas.

Lainselt saame ühest rõõmsast nähtusest järgmise sõnume. Mõne aja eest wõttis peremees L. enesele noore abikaasa, elas õnnelikult ja pidi majapidamisega õige kenale korrale saama. Sääl tuli halb rike wahele. Peremees hakas jälle nagu ennegi kõrtsis käima ja sääl kaarta mängima. Pea läks asi nii halwaks, et meest enam naljalt kodu ei saadud. Majapidamine ähwardas ju raisku minna ja noor perenaene ei teadnud, kuida meest joomisest päästa. Sääl andis üks perenaese sugulane talle hääd nõuu, mida perenaene ka sedamaid proowis. Ühel pühapäewa õhtupoolel üteldi külalisi tulewat ja peremees pidi kodu jääma. Pea läks mehel aeg igawaks. Sääl wõttis perenaene ja luges talle „Kaksikwennad" Olewikust ette. Mees ei kuulatanud esiotsa suurt. Wiimaks aga oliwad tall kõrwad õige kikki. Ja kui jutt otsa sai ja külalisi muidugi weel mitte ei tulnud, küsis kõrtsisõber, kas niisugusid lugusid maa pääl weel rohkem peaks olema sündinud. Perenaene wõttis „Meelejahutaja" ja luges talle „Cand. Treumanni kimbatuse" ette. Tõisel pühal ei olnud külalisi enam tarwis oodata: Mees soowis jälle midagi kuulda saada. Perenaesel oli muidugi juttude eest muretsetud ja ta luges ladusal sõnal uusi jutustusi oma abikaasale ette. Nüüd ei jõua perenaene enam niipalju lugedagi, kui mees soowib. Kõrts on …a täieste ära ununud. Perenaene on muidugi ülirõõmus ja tänab oma koolmeistrit, kes teda ilusaste lugema õpetas. — Nii saadetud sõnum. Ta tuleb tähendatud perenaese sugulase poolt ja on tõeste ilus eesmärk, mida mõnigi wõiks katsuda järele teha.

Maarja=Magdalenast kaewatakse meile jällegi waraste üle! Inimesed olla paiguti nende elukatega üsna hädas. Toona olla sääl kus kil üks endine kohtumees ära surmatud, kuna tall enne palju heinakuhje tuleroaks olla saanud. — Meie wõime siia ühe tähenduse juurde lisada, mis waraste rahulist sigimist Tartumaal osaltki ära seletab. Tartus on praegu niipalju wapraid öövahtisid platsis, et siin keegi enam ei julge warastada. Sellepärast kaapawad kaabakud linnast maale ja katsuwad sääl oma „näputööd" edasi teha. Waatku wallawalitsused terawaste järele, et nende piirides hulkujaid ei ole, külap siis ka wargused wähenewad.

Keerimõisa järwest on kalamehed 9. skp ühe ainu loomaga pääle 2500 latika wälja wedanud. Niisugust aruldast kalasaaki ei ole enam mitme kümne aasta eest meie maa järwedes ette tulnud. Keeri järw (Nõo kih.) peab rikas kalajärw olema, kui ta nii suurt saaki wõib anda.

Wõru Kandle Selts tahab, kuida meile kirjutatakse, tulewal suwel üht rahwapidu pidada. Rahwapidusid oleme meie ikka soowitanud. Sellepärast soowime Wõru esimesele rahwapidule õige hääd õnne!

Walgas on sisemiste asjade ministeeriumi poolt 10. skp. siiamaane postmeistri abi, Coll. Registrator Muckfeld, kohalikus postmeistriks nimetatud.

Tarwastust on meile üks ammetlik kiriku tunnistus saadetud, mis Tarwastu kiriku raamatutest on wälja kirjutatud ja mis Olewiku toimetaja esiwanemate kohta käib. Selle tunnistuse järele on Olewiku toimetaja esiwanemad ju minewa aastasaja keskajal (umbes aastal 1750) Tarwastus kolmes põlwes seesamas talus elanud, kus Olewiku toimetaja on sündinud. Ta wanaisa isa sündimisepaewa ei ole üles kirjutatud. Wanaisa on 18. Detsembril 1790 ja ta isa 10. Oktoobril 1818 tähendatud talus sündinud. — Muud wastust ei ole Tallinna lehtede „Musilase" jutule waja. Palume neid seda teadust ülesse wõtta ja seega tühja jonni lõpetada.

Wiljandimaalt on hiljuti 44 hobust 5000—6000 rubla eest ostetud ja Inglismaale wiidud. Hobuste hind olla sellepääle 20—25 protsenti tõusnud. Uus rahahallikas, millele hääd edenemist soowime.

— Jaan Sais, kes hiljuti Wiljandi rentei kallalt wargad ära kihutas, sai rahaministri poolt 50 rubla kingitust.

Rakwere nekrutid läinud 2. skp. minema. Kuida meile teadustatakse, olnud Jakobi mängukoor neid saatmas.

Hiiu=Kändla wabrikus mängitud 4. skp. näitemängu „Dowaht" ja „Jõulukingitused." Mäng läinud, kuida meile kirjutatakse, õige kenaste. Iseäranis hästi mänginud J. K. — Säälne Al. kooli abikomitee pidanud 6. Nowbr. näitemüüki, mis pääle 60 rubla sisse toonud.

Juba **Wirust** tungib kaebdust hobuwaraste pärast meie kõrwu. Meie sääline auustatud kirjasaatja ütleb: Ajalehed on parteilikus nius juba küllalt tegewad olnud, tõistele haawu lõonud ja ise ka saanud. Nüüd oleks paras aeg seda järele jatta ja rahwa sisemise elu parandusteks tööle hakata. Liig sagedad hobuwargused ja muud nurjatumad tembud tarwitaksiwad hadaste ajalehtede kibedat karistust, — aga ei leia seda ommeti . . . . Mõisnikum ja auusam hulk ajalehtede lugijaid naeksiwad seda rõõmuga, kui warastatud hobuste kuulutused wäheneksiwad ja kelmidel oleks ikka natuke wastu meelt, alalist turjutamist kuulata. Kui ka weel mõni „mõisnikuma inimeste" leht kisa teeks, sellest pole lugu; nende mõjudus ei ole suur asi ja wana sõna „kuida lind, nõnda laul" ehk uus sõna „kuida mehed, nõnda lehed" soigutaks neid jällegi nurka tagasi. Hakake kord asjaga pääle, muidu sigib hobuse wargaid rohkem kui hobuseid on. — Nii soow Wiru rannalt. Lugija näib, et ta õigel põhjal seisab. Meie loodame, et edespidi see soow ka täitmist leiab. — Sääalse koolielu kohta teatatakse meile mõnest takistusest järgmisel wiisil: Sügisel koolikatsumisel lööb koolmeistrite pää kohal sagedaste wälku ja müristab, ja just nõnda, nagu katsuja tuju juhtub olema. Miks? Atsil ei ole 1×1 paas ja Mannil käsud kustunud. Aga, —

Jukul paslad parandamata,
Mannil kindad kudumata,
Peedul pole anta kuube,
Kaalul külmaga kasukat.

Säältap see wiga tulebki. Koolmeister teeb mis wõib, aga sagedaste on wiimane lugu lauluks: „Oled omas ammetis hooletu olnud." Sääl läheb mehikese kulm weidi kortsu ja mõtleb — wõib olla õigusega — mina olen niigi palju teinud, aga ei tea, kas sina teeksid sedagi! — Ilm läheb jälle ilusaks ja kallis Jõulu aeg on pea käes. Tänatud!

Tallinnas on 9. Detsembril Tallinna linnapanga töö seisma pandud. 7. skp. linna wolikogu istumisel ajutadi üks kommissjon, kes panga seisu järele pidi waatama ja kellele selleks 10 päewa aega anti. Kommissjon oli oma töö lõpetanud ja 9. skp. kokku kutsutud wolikogu istumisel seletas linna wol. Th. Jakobson kommissjoni nimel, et kommissjon ühel häälel etteloetud aruannet on otsuseks teinud. Pärast sai häälte enamuse läbi wolikogu poolt ära kinnitatud, et pank 31. Dets. kinni saab pandud. Wolikogu walis baron Maydeli linna päämanema asemikuks. — Eestimaa kubermangu walitsus annab kubermangu maa politseidele käsu, walla walitsuste läbi rahwale meelde tuletada, et need, kes millgi kombel telegraafi traatisid wigastawad, kange seadusliku trahwi alla langewad.

Lätimaalt.

Wõnnus on 6. skp kurb lugu juhtunud, millest nüüd linn ja ümberkaudne rahwas räägib. Wõnnu ligidal wäikse Gluhde mõisas elawa baron W. tutsar toodi nimetatud päewal linna haigemajasse. Tema on rewolweri kuuliga raskeste haawatud. Tema ütleb, et tema herra olla teda lasknud, et ta herrale joobnust pääst mõne laimduse sõna olla ütelnud. Herra baron W. aga ütleb, tema rewolwer olla siis iseenesest lahti läinud, kui nad teine teisega on rabelnud. Wõnnus räägitakse aga sellest koledast juhtumisest teist ja weel mitmet wiisi. Kutsari haaw on wäga kardetaw.

Riias on 23. Now. sääalne „lauluselts" oma 50-aasta juubeli pidu pühitsenud, millest ka Liiwi kuberneer salan. J. J. Schewitsch osa wõttis. — Riia linna riigipanga-kontori tarwis on „kuldrendist" 500,000 rubla arwatud. Remonte muutmine on sääl juba alganud.

— Rig. Ztg. teatab, et Königsbergi ülikool Tubleni õpetaja August Bielensteini oma suure töö pärast Läti keele ja kirjanduse juures Filosofia auudoktoriks on nimetanud.

— Liiwimaa Läti ajalehtede tsensuriks on ammetist ära astunud Pasitti asemele Riia maakohtu assessor Hermann v. Wilcken ülemalt poolt kinnitatud. Ta saada pea ammetisse astuma.

Wenemaalt.

Kirjad päälinnast.

v. m. 14. Jõulukuul 1883. Jõulud on jälle ukse ees. Palju kaši on tööd tema wastuwõtmise [illegible] mistamiseks. Kaupmehed kehiwad omad kaunimad asjad oma uhkile näiteaknaile ning meelitawad sedamoodi palju noori ja wanu õrnakäelisi kaubakusjaid oma petemehile Jõulu rõõmu walmistama. Emad on üliwagewad, isad puluwad pool kartlikult kukrukese poole, lapsed loewad kümne sõrme kaudu, paljuks weel päiwi on, ennegu haljas kuusk tuppa tuuakse. Ootus ja loetus on üleüldine. Waheajal on Soome wennad ja oed omad Jõulud juba ära pidanud, sest neil on nagu muul Euroopal uus parandatud kalender. Meie oleme neist selle asja tükis pärast tosin päiwi taha jäänud. Sedawiisi wõib juhtuda, et mõni Soomlane, kes pühiks päälinnast koju reisib, sääl juba uue aasta eest leiab ja ümber pöördud, et mõni sääält Kolmekuninga päewal ära reisib ja jõulu esimesel pühal siia jõuab. Mõni teine jälle wõib Jõulusid koguni kaks korda pühitseda, ehk Soomes, siis siin. Sihukese õnne osaliseks saab meie teatud Soome elu uurija hra mag. Heikel. Tema jõudis toona päälinnast Soome, jõudis jõululaupäewaks sinna ja tuleb meie jõuluks jälle tagasi siia linna. Seda kõik wõib kahte tõugu kalender ära teha. Jõulu järel paneb wana aasta warsti riistad kotti ja uus semmub ukjest sisse. Uuel aastal peawad siis ka, muidugi siis kui passiaeg ümber on, kodumaa hingekirja jäänud päälinna Eestlased jälle oma wallawalitsuste palwile minema. Ning et seda palwet mitte tähelepanemata ei jäeta, siis lubatagu mulle siin tähendada, mill kombel teda õieti täidetakse. Tuleb nüüd üks passi paluja kiri ühe wallawalitsuse kätte, siis on igakohasel wallakirjutajal järgmised punktid silmas pidada: 1) Pass lakitatagu wiibimata, sest passita inimesi päälinnas ei sallita; 2) pass kirjutatagu Wene keeli, sest muud keelelist passi siinses renteis ei wahetada, kus wallakirjutaja nii palju Wene keelt ei mõista, sääl kirjutagu ta passi Eestikeelne pool täis, aga ärgu rebigu Wenekeelist poolt mitte küllest ära, nagu mitmel pool näib pruugiks olema, siis wõib päälinnas hõipsaste tõlget teha; 3) kirjutagu ikka passiomaniku elupõli juurde s. o. kas ta abielus elab ehk jälle weel ükskipõlwes wiibib. Kui auusad wallakirjutajad need kolm punktikest, mis nende tööd sugugi ei raskenda, silmas peawad, siis kergitawad nad su-rel mõõdul oma päälinna sugwende ja õdede kinga kui kukru kulu. Muidu pole päälinnast seda puhku midagi öelda. Talw on ikka weel waljuks minemata, nii et elust äratüdinenud inimeseloomad kanalitest weel hõlpsaste lahtist wett leiawad. Neewa lained saiwad oma külma kaane Laadoga järwest, sääält tuli senni jääpanke alla, kunni jõesuu ummukesse jäi, siis liitis paariööne mõnekraadiline külm pangad kokku ja käsita ning masinata ehitatud sild oligi walmis. Saanitee laheb korda, olgu siis et paiguti kiwi ja raud tuttipidi kokku lähewad, kus muidugi sawaline tulejuga järele jooksmata ei jäe.

Peterburist. Rooma katoliku Katarina koguduse Poola ja Saksa liikmete waenulik olek teine teise wastu on juba nii kaugel, et pühapäew 11. skp nimetatud kirikus niisugune kära ja müra sündis, kuida seda enne kuskil ette ei ole tulnud. Jutlus sai kiriku seaduse järele Saksa keeles peetud, aga kesk jutluse ajal kõlistasiwad kooripoisikesed ja teine preester astus altari ette altarijumalateenistust pidama. Selle ekstituse pääle pidi jutlus pooleli jääma, inimesed läksiwad käärkambrisse, kus nüüd Sakslad ja Poolakad waenulikult teine teise ees seisiwad ja peaaegu tülisse hakasiwad.

— Obuhowi teraše wabrikut tahtis kroonu juba ammu oma alla ostmise läbi saada, aga et wabriku omanik esite ülikallist hinda nõudis, wenis kaubategemine ikka pikale, kunni wiimaks ommeti kroonul korda läks, paraja hinna eest kaupa ära teha ja kontraht pidi [illegible] ministerkomitee poolt saama kinnitatud. Sääl [illegible] ais aga üks kohtunik, kelle kätte wabriku hinnapaberid oliwad läbi waadata antud, et juba 1886 aastal wabriku lubatud aeg mööda saab olema ja et siis wabrik ise kroonu alla peab langema. Sellepärast on ostmise kaup tagasi lükatud.

— Tulewal aastal saab igas suuremas koolis 115 õppijat Keisri Majesteedi poolt abiraha, mille pääle ühtekokku 31,200 rbl. on kinnitatud.

Soomest.

Põhja Soomemaal Raapurinvaari järwe ääres libestas tükk Sutkamo mäge 11. Nowembri öösel suure mürinaga alla järwe, mille wee ta üle kallaste wälja kihutas, nii et ta madalama kohtade pääl suurt kahju on teinud. Mõni aasta tagasi oli sellesama mäe juures ka sarnane juhtumine. —

Politika ringwaatus.

Tartus, 14. Detsembril 1883.

Wene walitsuse ja Rooma katoliku kiriku wahel hilja maha tehtud kiriklik rahu näib wiimsel ajal tumedaks minewat. Rahutegemise ajal nõudis Wene walitsus selle punkti kinnitamist, et ükski katoliku preester ei tohi muidu Rooma kiriklikku kohtuga kirju wahetada, kui pääpiiskopi ja sisemise asjade ministeeriumi läbi. Seda punkti ei ole aga mitmelt poolt mitte tähele pantud, ja nimelt on Peterburi katoliku kiriku dominikaner ka selle wastu eksinud. Sisemise asjade ministeeriumi wõõra usu asjade jau eestseisja, würst Kantakusen, nõuab nõrkemata allaheitmist riigiseadusele preestrite poolt ja on lubanud täitmata korral kibedaste katoliiklaste wastu üles astuda. Need segadused on muidugi Poola katoliku preestrite läbi sündinud. Nemad ei pane ju sellest rahulepingust suurelt midagi tähele. Neil seisab aga see südames, et nad kõik katoliiklased Wenemaal, olgu nad mis rahwusest nad on, oma walitsuse alla saaks, et siis kõik katoliiklased ja Poolakad ühte sulaks. Ülewel nimetatud ühendus katsub aga seda jälle takistada. Riigiwalitsus saab kõigest jõuust katsuma neid Poola tembutamisi maha rõhuda. — Kuida telegr. 11. skp teatab, on meie riigiwalitsus lubanud ühes teiste riikidega sõalaewu Hiina meredesse saata, aga paljalt selle tingimise all, et need siis, kui sõda Hiina ja Prantsuse wahel peaks tulema, mitte wäljamaa sõawäe warjamiseks sääl ei ole, waid muu tarwiliku otstarbe pärast.

Saksa kroonprints on 21. (9.) Detsembril Roomast paawsti jutult ära reisinud. Roomas on teda ülema kui alama rahwa poolt lahkeste ja suure rõõmuga wastu wõetud, kuningas ise oli teda raudteejaamas saatmas. Watikanis ei ole nemad paawstiga mitte ühte sõna kirikupolitika asjadest Preisi ja Watikani wahel rääkinud.

Austriamaalt. Wiinis räägiti mõne aja eest hää meelega sellest, et Austriamaal sotsialdemokraatlastel mitte hääd püsipaika ei ole. Austriamaa rahwa tallituse kehwemaks jäämise läbi on see uhke arwamine ommeti waleks jäänud. Wiinis on kolme nelja wiimse kuu sees mitmed sotsialdemokratlaste segadused ja mässamised ära nähtud. Aga ommeti ei saa weel ammugi endised sarnased juhtumised selle hirmsa mõrtsukatöö wastu, mis 3.[illegible] skp õhtul Wiini alewis Iseldorfis ära tehti. Sääl oli nimelt üks töötegijate koosolek, mis kaunis rahuliste ära peeti. Selle koosoleku juurde saadetud politsei ammetnik Hlubeck sai koduminnes tee pääl salawusi püssiga maha lastud. Hlubeck suri kohe ära. Enam jagu Wiini ajalehtedest tähendawad seda tegu politiliseks mõrtsuka tööks. Palitsei, kes mõrtsuka pää pääle 1000 guldenit on lubanud, arwab seda riigiwalitsuse wastaliste tööks. Hlubeck on enne mitu ähwarduse kirja saanud, mis ta aga sugugi tähele ei pannud. Süüd aetakse ühe endise raudtee töönikn Ferdinand Schaffhauseri pääle, aga selgust ei ole weel kuskil, et küll terawaste selle järele uuritakse.

Prantsuse riigiwalitsus on wiimati ommeti ära näinud, et sõda Hiinaga tulemas on ja et sõawäge tarwis juurde on saata. Siiamaani on nõuuks wõetud, 23. skp 3 patalljoni soldatit ära saata ja siis weel 3 patalljoni priitahtlikult, ühtekokku 5000 meest. Pääle selle on juba 4500 meest ja 80 sõalaewa Hiina sadamates ja 3000 meest Annamis. Kindral Millat, uus Tonkini sõa juhataja, purjetab 23. skp ka minema. Kui ta Tonkini on jõudnud, wõtab admiral Courbet selle sõawäe juhatuse enese pääle, mis Huë poole peab marsima. — Hiinas walmistatakse ka sõale tubliste ette.

Inglismaal on jälle Iirimaa mässajate hirm liikumas. Sillad ja awalikud majad Londonis saawad hoolega wahitud, et nad mitte, kuida ähwarduse kirjadest näha, dünamidige taewa alla ei saa lastud, ja politsei liikmed, kes juba enam aastat wahi ja kaitsmise all seisawad, on nüüd weel rohkema wahtide läbi warjatud; kõige enam aga Gladstone. — Newgate wangitojas Londonis sai 17. skp Cary mõrtsukas Iirlane O'Donnel timuka käe läbi ära tapetud. Hukkamõistetud sõi weel enne tubliste prukosti, laskis ennast rahuliste kinni siduda ja sinna kohale wiia, kus see kole töö pidi saama täide saadetud. Punkt kell 8 langes ta pää. Wangikoja ümber oli suur rahwahulk koos, nende seas ka O'Donneli wend, kes kui must lipp üles aeti, täheks, et kurjategija pää langenud on, oma mütsi päästi ära wõttis ja waljuste nutma hakas.

Egiptuse Sudani sõnumid ei ole sugugi nii rõõmustawad, kuida seda ükswahe teatadi. Sääl üteldi, et Mahdi El Obeidi on tagasi läinud; aga Mahdi tuleb kahe sõawäega Tarsuri ja Dangola poole. Rahwa hirm kaswab ikka suuremaks ja paneb ka juba Arabia wärisema. Hediiha Wali on Türgi poolt rutulist abi palunud. Türklane tahab temale 8 patalljoni Bagdadist ja Kreetast saata. Indias on ka mässamised olnud, ja mässajad on Bidassuri linna oma walitsuse alla wõtnud.

Magus päewajutt.

Tartus, 14. Detsembril 1883.

Rahwa kasuks ma raiun ridasi ning kodumaa kasuks ma pajatan päewajuttu. Ärge Teie, südame sisekonnast armastatud lugija, selle õitsewa keele üle imetelege, sest ta tuleb ühel ajal, mill kõikide ajalehtede keeled õitsewad, olgu ta ka kas wõi noor „Saarlane" ise. Tsensuri herra on mullu natukene ettewaatamata olnud ja meile niisugused kalendrid trükki lubanud, mis kõik 31. Detsembriga kuulsa tüliaasta ära lõpetawad ja seega kõigile kisklemistele, kes oma pika ea pärast ju auuwääriliseks on läinud, äkilise otsa pääle teewad. Oleks kuulus kalendrite sünnitaja Tõnnissongi oma kalendrite aasta paar kuud pikema teinud, siis oleksiwad ajalehed õnnetuma inimesesoo nende suurtest wiletsustest, nagu ainult kahe jala pääl kõndimisest ja kartohwli koorimisest, suupesemisest ja suremisest tõeste ära päästnud. Aga herrad Kalendermannid on kurja nõuu kokku pidanud ja nagu püssipauguga meie rahwakasu aastale otsa pääle teinud, sellest hoolimata, et niisugusel rõbal toimetusel Baltlaste seeme üle wana-aasta piiri jällegi uue-aasta sisse tuleb, kust neid ükski wahwa rahwamees ei suuda ära hawitada, ehk ta küll nende äranoitsemise oma elu-ülesandeks on puhitsenud. Teie näete — ma nimetan nüüd igat enam ehk wähem auustatud lugijat Teieks, sest ka minule ei anna kalendrid armu — et ajalehed siinsi puhtad on ja et süü kalendrite kaela langeb, kui uuel-aastal pääle nimetatud wiletsuste weel teisi õnnetusi peaks nähtawale tulema.

Ei wõi nüüd ajalehed lühikese aja pärast maailma mitte enam ümber muuta ega teda üleüldiseks paradiisiks, s. o. kahtlustuste pesapaigaks teha. Seda wõib ommeti üliauustatud lugija ka ilma baltliku prillitagi näha, ilma et see tulewa aasta tõeste wõimaliseks saab, kui x. lugija aga ajalehte tellib ja tellimise raha mitte tema lastelaste maksta ei jäta, kes ju tulewikus ei tea, missuguse rahwa lasteks wõiwad saada, kui rahwakasu seda mõne ajalehe käest nõuab. Sellega on juba hää, ehk õigemine üteldes, must hakatus tehtud ja nüüd ei wõi sina, oh inimene, mitte enam julge olla, et sinust üle öö mitte mõni must wõi pruun rahwa äraandja ei saa, sest sinu eeswanemate rahwus ei ole enam ajaloo käes, waid ajalehtede käes. Telli neid, ole nende sõber ja kiida neid, muidu wõid sa Mustlaste kätte ära antud saada, kes sind ühest ajalehest teise wintsutawad. Sina, oh homo sapiens — tark inimene, pead kord teadma, et isamaa ilu hoieldes, Baltlaste wastu pahandes warisesid Walgus-numbrid, kolletasid Kündja-küljed Mustlaste mulla alla.

Wõtke siis, kullakallis lugija, see uueaja hariduse nähtawus südamesse ja kolmerubla tükk pihku ning tellige enesele wiibimata üks õige rahwakasulik ajaleht — mitte ajalehk! — Ainult siis wõite julge olla, et Teie armas isa ja isaisa tulewal aastal mitte ei saa maha kustutatud kirikuraamatust. Siis wõite ka kindlaste loota, et Teie ajaleht Teile tulewal aasta lõpul rõõmuga teada annab, et Teie enesele kõige parema lehe maa pealt olete tellinud, mida Teie ikka jälle peate edasi tellima, sest — oh kurbdust ja rahwa wiletsust! — kõik teised lehed on koledad äraandjad. Ja kui peaks näha saadama, et see Teie kalestand südant weel ei suuda meelitada, siis tuuakse Teie wanaaasta lauale kõik Mustlaste maiuseroad, nagu seda säraw Walgus hiljuti oma kõige kõrgemast auustatud lugijatele armulikult tegi. Prosit!

Ma lõpetan selle manitsuse õitsewal keelel, nagu ma ta hakasin:

Makske raha rahwakasuks,
Et Te Eesti sugus asuks!
Muidu Walgus meelta mõlgib — — —
Mustlaseks Teid ümber tõlgib!

Uuemad sõnumed.

Tartus, 19. Detsembril 188[illegible]

— [illegible] teatab, et Wanemuise wiimsel õhtul mitmed näitemängu waatajad saalist olewat wälja tormanud, kus juures kaks naesterahwast olewat haawatud saanud. See sõnum on taieste tulest wõetud. Wanemuises ei ole sarnast asja sugugi kuuldud ega nähtud.

Hra R. Kallas, tuttawa raamatu „Mõistlik rehkendaja" toimetaja, on neil päiwil oma lõpueksaami ülikoolis suure kiitusega ära teinud ja theologia teaduse kandidaadiks saanud.

— Meie Eestimaa kaardi teine leht jõudis Tartusse. Warsti tahame ta auustatud tellijatele kätte saata.

— Tartu koolikonna kurator olewat, kuida Heimath kuuleb, oma reisilde pääl leidnud, et mitmed kooliõpetajad ilma tarwilise eksamita ammetis olewat. Ka olewat kuratori herra seda laitnud, et mitmed kooliõpetajad ja isegi inspektorid Wenekeelt puudulikult mõistwat.

— Põletaja Schwarz, kes päälinnast jälle Tartusse tagasi toodud, olewat Heimathi kuulmise järele tunnistanud, et tema oma põletamist mitte just üksi ei olewat toimetanud: tall olewat oma kuritööde juures ka teisi abis olnud.

Wiljandi pool olewat, sellesama lehe sõnume järele ja kuida ka meie kuuleme, palju kirju liikumas, millede läbi rahwale uuuwahetusi soowitakse.

— Kurator salanõuunik Kapustin on 15. skp õhturongiga Tartust ära sõitnud.

— Liiwimaa marihall kammerherra v. Bock on neil päiwil päälinnast Riiga tagasi tulnud.

— Olewiku saawad ilma postirahata, s. o. 2 rubla 50 kopiku eest, kõik need tellijad, kelle lehed kihelkonna postikandja Olewiku tallitusest ära wiib, nagu Kodawere, Wõnnu, Rapina, Kambja, Otepää, Rõõ x. Palume neid tellijaid seda tähele panna ja omad tellimised selle järele toimetada.

Olewiku tallitused.

Oiendus.

Tänase Naljalehe malemülesandes on paraku paar wiga. Palume nii parandada: i 6 must soldat, h 4 walge odamees, d 2 walge lipp, h 2 walge ratsamees.

Telegrammid.

Peterburis, 15. Detsembril. Jutt, et riiginõuukogu käesolewal aastal uue ülikooli põhjuskirjade läbiwaatamise saab lõpetama, on weel warajane.

— 15. Detsembril. Riiginõuukogus pidada tulewatel päewadel riigipanga poolt nõuuks wõitud tagawarakassjade asutamise küsimus renteide juurde ja abikassjade asutamise küsimus maakonna linnades läbirääkimisele wõetama. — Soome sinat on kõrgemale poole oma Soome rahwuse-merewäe asutamise plaani sisse annud. Selle kulud on umbes üks million marki arwatud.

— 17. Detsembril. Tänane Riigi Teataja toob sõnumi, et Keisri Majesteedi terwise seis on hästi paranenud, ehk küll Kõrgus siiamaani paleest weel ei ole wõinud wälja tulla. Ola seest on walu peaaegu juba ära kadunud; paistus wigase koha pääl on wäike; öö uni rahuline. Keisri Majesteet on oma haiguse ajal alati ministrite käest sõnumid wastu wõtnud.

Wiinis, 28. (16.) Detsembril. Zepces, Bosnia maakonnas, oli öösel 26. 27. Detsembril maawärisemine, mis kolm sekundit kestis.

Kirjawastused.

1277. P. S. A. Ehk tulete kord siiapoole. Senniks terw.! **1278.** J. J. L. Ootame! **1279.** R. Meie tahaksime hra R. S. soowi rõõmuga täita, aga kas ta ei wõiks meile sääl ka mitte tellimisi wastu wõtta ja oma sõnumitele sealt teel oma kodukonnas lugijaid muretseda? **1280.** P. S. J. Tahame kõiki soowisid jõudu mööda täita. R. terwis küll kehw, aga peame paranemine loota. Süd. terw.! **1281.** [illegible] Wõtaksime küll kõik ülesse, aga teate, mis siis mõned teeksiwad. Tänu! **1282.** [illegible] Esimene kiri on wiottiste „rööwlite kätte" läinud! Ootame Teie poolt elawat osawõtmist. Terw.! **1283.** J. Tänuga toimetatud. **1284.** Km. Kõike ei ole weel näha, aga kena hakatus on ju käes. Sõbr. terw.! **1285.** [illegible] Täname, aga, nagu tänasest juhtkirjast näete, ei taha meie nende meeste tarwis nüüd mitte enam niipalju ruumi anda. **1286.** D. E. Ch. Terwitust kaugele! **1287.** E. J. K. Kui meile oma kaugest reisist midagi kenat kirjutaksite, oleksime wäga tänulised. **1288.** H. Tänuga. **1289.** L. J. L. Suurt tänu tubli toimetuse eest! **1290.** K. P. S. Lubemalt. **1291.** J. S. P. Palume wabandada, aeg on praegu „hirmus" kasin! **1292.** [illegible] Peterb. Miks ilma nimeta? Pääle selle jäi kiri tarwiliseks päewaks hiljaks. **1293.** J. P. D. Tänu, et tellides ka sõnumeid saadate! **1294.** Oh. Teie soowid täidame hää meelega. **1295.** ✲ Südam. terw.! **1296.** (w.) Palume südamest wabandada, et kena luuletus nii kaua pidi korda ootama. Meie tahame ta nüüd õi[illegible] oca tänuga tuua. Palju sõbralisi terwitusi! **1297.** ? Tahame Teie soowi „plaani" pärast täita. **1298.** L. R. L. See „kõrwa külmemise" lugu on õieti pentsakas, aga meie ei taha mitte meest päewajutu sisse kiskuda, waid mehe ekslisi mõtteid. Joonestage meile ommeti mõnest niisugusest asjast mõni kena pilt! Sõbr. terw.

Ammetlised kuulutused.

Tartu kreisi maksuwalitsus annab kõigile, kes piiritise walmistamise tarwis sahwrisid teewad ehk müüwad, teada, et nad selle walitsuse juurde (Tartus Lodjauulits Nr. 2) peawad minema järele kuulatama, mis neile seadusteks on ette kirjutatud.

21. Detsembril s. a. kell 3 p. l. saab kaupmehe W. Inselbergi majakraam (Brauni majas Aleksandri uulitsas) oksjoni pääl ära [illegible]

Tartu [illegible] iste woor[illegible]undrid peawad 10 r trahwi juures 2. Jaanuariks t. a. oma seaduslise aruandeli[illegible] walitsusele sisse andma.

13. Märtsil t. a. saab Jefim Timofejew Keklistowi elumaja (3 linnajagu, Kitseuulits Nr. 404) oksjoni wiisil ära müüdud.

G. v. Roth ostis Leontine Schumanni puuse elumaja (2 linnajagu, Aiauulits) 7000 rubla eest ära. Asjade õiendamine wiimne tähtpäew on 8. Detsembril 1884.

Wastutaja toimetaja ja wäljaandja: [illegible]

Politsei loaga.

Wanemuise laulufelts.

Teisel Jõulupühal, 26. Detsembril s. a.

muusika õhtu tantsuga.

Hakatus kell 9 õhtul.

Kolmandamal Jõulupühal, 27. Detsembril s. a.

Soolo-kontsert.

Eeskawa:

1. Eesti laul (suur meestekoor) . . . . . Dr. K. A. Hermann.
2. Mind saatke sõbrad truuiste (meestekwartetti Basso-Soolo) . . . . Fr. Abt.
3. Jõua ju kaugelta (meestekwartett) . . . . Rootskwiis.
4. Eestipinnal (segakoori Soprano-Soolo) . . . G. Reinhardt.
5. Silmawesi (meestekwartetti Tenor-Soolo . . .
6. Rõõmus meel (suur meestekoor) . . . . Dr. K. A. Hermann.
7. Metsa pool (meestekwartett) . . . . . Fr. Abt.
8. Ema süda (meestekwartetti Tenor-Soolo) . . A. Hansen.
9. Pelglik Juku (segakoor) . . . .
10. Armuwanne hallikal (meestekwartett . . . Fr. Schubert.
11. Wa mõtlen sind (meestekwartetti Tenor-Soolo) Soolo hääletele . . . . Dr. K. A. Hermann.
12. Õnnelik hommikutund (meestekwartetti Baryton-Soolo . . . . Möhring.
13. Konna kontsert (meestekwartett) . . . .

Piletite hinnad: 40, 30 ja 20 kop.

Pärast Tants.

Hakatus kell 8 õhtul.

Laupäew, 31. Detsembril s. a.

wana-aasta õhtu

Jõulupuu- ja wastastiku kingitustega.

Kingitused peawad wähemalt **25** kop. wäärt olema.

Hakatus kell 9 õhtul.

Seltsi pidude toimekond.

Kursi Härjanurme Eesti Al. reaalkooli abikomitee lähem

koosolek

saab **27. Detsembril s. a.** kell 2 p. l. kohaliku kirjatoimetaja Sadukûla kooli herra K. J. Kasik'u juures olema. Palutakse tungiwalt ja seaduslikult kõiki aasta maksjaid ja iseäranis korjajaid liikmeid, oma *korjanduste ja raamatudega kokku tulla* tähtsa asjatoimetuse nõuupidamisele.

Eestseisus.

Laewa walla Aleksandri naesterahwa

abikomitee koosolek

saab **27.** Detsembril kõrtsi juures olema. Seltsi liikmeid, kui ka aastamaksjaid palutakse rohkeste kokku tulla.

Kes oma lapsi Jõuluks rõõmustada soowib, see wõib saada kõiksuguseid

mänguasju,

pildiraamatuid,

küünlaid

ja kõiksugu

Jõulupuu ehteid,

mis tarwis on. Iseäranis suurel mõõdul olen mina seekord Moskwast asju saanud. Palun waatama tulla.

Auupaklikult

R. Sachker,

omas majas, Kiwisilla juures.

Jällemüüjatele wabriku hindadega

Sigarid,

Riia, Peterburi ja muudest wabrikutest,

papirossisid

Schapschalli, Patkanowi ja muudest wabrikutest, tubakast kõike seltsi lõigatud ja lõikamata. Odawaste **Ameerika** ja **Nobeli petroleumi, Peterburi** ja Moskwa **kontwekid.**

Auupaklikult

J. Maslow,

Nr. 14. Raatuse ees nr. 14.
Pihkwa panga wastu.

Eesti

Aleksandri-kooli asjus.

Sellega anname teada, et aruannet kõikide Eesti Aleksandri-kooli abikomiteede üle selle kuu jooksul saame walmis lõpetama ja Liiwimaa kuberneri herra kätte toimetama, kelle poolt seda aruannet toimetuskonna käest nõutakse ja oodetakse. — Ühtlasi anname teada, et meile 113 abikomitee poolt meie küsimiste pääle tarwilised teadused on kätte saadetud; nende hulgas on 105 tegewat komiteed, 6 surnud, 1 teisega ühte sulanud ja 1, mida ialgi olemas ei ole olnud. —

Järgmiste 16 abikomitee poolt ei ole meile tänini ei nõutud aruannet ega mingisugust wastust tulnud: (Et kuidagi wiisi eksitust ei tuleks, missugune komitee on arwatud, lisame nimedele komitee põhjendamise aasta ja pääkomitee kassasse saadetud rahasumma arwu juurde): **Tartu maakonnas:** Ahja walla abikomitee (1871) 195 rbl. 67 kop. — Wastse-Kuuste walla abik. (1872) 14 r. 65 k. — Nõo kihelk. abik. (1872) 1613 r. $79^1/_2$ k. — Röstu walla abik. (1880) mitte kopikutki. — **Wiljandi maakonnas:** Pajuse walla abik (1881) 100 r. — **Pärnu maakonnas:** *Halliste kihelk. abik. (1877) 61 r. 88 k.* — **Saaremaal:** Karja kih. abik. (1872) 137 r. — **Läänemaal:** Lihula linna ja *kih. abik. (1872) 105 r.* — *Nigula kih.* abik. (1872) 36 r. 16 k. — Kerwla-Räägu walla abik. (1872) 10 r. — Uugla-*Hanaste walla ab. (1873) 16 r. 70 k.* — **Karju maakond:** Juuru kihelk. ab. (1878) 348 r. 55 k. — **Järwa maakonnas:** *Ambla kihelk. abik. (1872) 331 r.* $62^1/_2$ k. — Koeru kihelk. ab. (1873) 648 r. 76 k. — **Wiru maakonnas:** Lassinurme *walla ab. (1876) 156 r. 33 k.* — **Riia linnas:** Riia meester. abik. (1872) 172 rbl. —

Meie saame weel kunni 28. Detsembrini s. a. nende poolt wastust ootama. Kirjad (telegrammid) palume järgmise adressi all saata: **Kooliõpetaja Kurrik Tartus.** — Kelle poolt oodetaw wastus nimetatud ajani tulemata jääb, niisuguste komiteede oma wastutamise alla jätame kõik, mis nende waikimisest ja raamatute omas käes pidamisest tuleb.

Tartus, 17. Detsembril 1883.

Eesti Aleks.-kooli toimeduskonna liikmed:

H. Treffner, pääk. abipresident,
G. Sachs, „ kassahoidja,
J. Kurrik, „ kirjutaja.

Uue kooli algamise kuulutus.

Tartu koolikonna kuratori nõuukogu poolt on 7. Detsembril s. a. minule ammetlikult lubatud kolmeklassilist **kooli,** kuuendama, wiiendama ja neljandama gümnasiumi klassiga (Sexta, Quinta, Quarta) Tartu linnas asutada.

Kooli asutamise põhjus. Nimetatud kooli asutamiseks on mind see südamlik soow juhtinud, kodumaa rahwa waimu ja hinge haridust jõuudu mööda edendada. Niisuguse klassika kooli kasu on iseenesest arusaadaw ja selge. Kahju aga, et suurel jaul noorest sugust weel mitte — oma wanemate turbduseks — wõimalik ei ole parnase kooliõpetuse osaliseks saada. Sest pea igas meie maa gümnasiumi alumistes klassides jääwad palju õppijaid ruumi puuduse ja wanaduse pärast wastu wõtmata. Seesama lugu on ka reaal- ja kreiskoolides.

Kooli programm käib kõigis õpetustes Tartu õpetuskonna klassika gümnasiumide kuuendama, wiiendama ja neljandama klassiga ühte.

Tähendus: Kes apteekri õppijaks saada ehk reaal-gümnasiumi astuda soowiwad, neil ei ole tarwis Greeka keelt ühes õppida.

Kooli wastuwõtmisest. Pääle linna kooli kaswandikkude saawad ka paremate Eesti ja Wene kihelkonna koolide õppijad wastu wõetud ja on see kool meie kodumaal esimene, kus kihelkonna kooli kaswandikud, ilma et neil tarwis oleks enne gümnasiumi saamist, nimelt keele kätteõppimise pärast, mitu aastat teistes koolides käia, otsekohesel teel klassika gümnasiumile ette walmistatud saawad. Nendele, kes Saksa ehk Wene keeles puudulikud on, antakse tarwitust mööda eratundisi ehk tehakse abiklass.

Kooli wastuwõtmise katsumine on 9. ja 10. Jaanuaril 1884 aastal. Kooli alguspaew saab katsumise korral nimetatud.

Tarwilikud tunnistused: 1. ristimise täht; 2. endine koolitunnistus ja 3. rougepanemise täht. —

Kooli maksud. Kooli raha on alamas klassis 30 rubla, teiskmises 35 rubla ja kolmandamas klassis 40 rubla poole aasta eest. Need kaswanditud aga, kes koolis ka ülespidamist soowiwad, maksawad poole aasta kohta kooli, söögi ja korteri raha kokku 110 rubla.

Palun neid, kes kooli tahawad tulla, seda wiibimata üles anda ja juure lisada, missugunes koolis kaswandik senniajani olnud ja kui kaugel ta umbes õppimises jõudnud; sest minul on ainult tarwis teada, kui palju ja missuguste tundmistega kaswandikud kooli saawad tulema, et mina sellejärele tööl ette walmistada wõiksin. —

Minu kõnetunnid on kell 11 — 1 lõuna ajal, Raatuse uulitsas Nr. 6 Linda majas.

Kirjad saadetagu Tartusse kubermangu gümnasiumi.

Tartus, 12. Detsembril 1883.

Hugo Treffner.

Meie awame seeläbi tellimise

„Heimathi"

pääle 1884 aasta kohta.

„Heimath" saab tulewa aasta ikka muutmata ilmuma. Tellimiste hinnad on nagu siiamaani:

Postita terwe aasta kohta	4	rbl.	—	kop.
Postiga	4	„	60	„
Postita poole aasta pääle	2	„	—	„
Postiga „ „ „	2	„	50	„
Kättesaatmisega **Tallinnas** aastal	5	„	—	„
„ „ pooleks aastaks	2	„	50	„
Postiga **Soome maale** aastaks	20	markі.		

Üksikud numbrid maksawad 10 kop.

Tellida wõib nagu siiamaani meie juures ehk teistes tellimise kohtades, siinsed tellijad toimetagu seda siinseis raamatukauplustes, hra Rommi magasinis ja lehe toimetuses. Tartus wõtab Heimathi pääle tellimisi wastu Olewiku toimetus. Kuulutuste rida maksab 5 kop.

Tellimised, mis ilma rahata sisse saadetakse, ei saa mitte täidetud.

Rohkeid tellijaid soowib

Heimathi tallitus.

Kõigekõrgemalt

kinnitatud Moskwa **aurujahuweski-selts** annab seeläbi auupaklikult teada, et tema Tartus herra **A. Kasarinowi** juures suure

jahu-magasini

on asutanud. Sellest magasinist müüakse **wähe ja hulga** wiisi peenikest Moskwa **konfekti-jahu.**

Moskwa aurujahuweski-selts.

Esimeses linna jaus, Kartohwli uulitsas nr. 7 Tartus, on üks

pisikene maja

kõige aiaga wälja üürida. Järele küsida Riia uulitsas nr. 7.

Jaama uulitsas nr. 45 on üks korraline

pood ja trahteri koht

wälja üürida.

---

1. Jaanuarist on wälja üürida

kaks poodi kohta

Raatuse uulitsas wastses kiwi majas Bellevue hotelli kõrwal. Järele küsida majahoidja käest, *waatama wõib iga päew minna.*

P. Mäsnikow.

Wanemuise laulufelts.

Et minewasest näitemüügist asju üle jäi, sellepärast saab **Kolmekuninga päewal, 6. Jaanuaril s. a.** kell **12** l. a. nendest asjadest Wanemuise seltsimaja ruumide suurendamiseks seltsi saalis

näitemüük

ära peetud. Palume lahkeid sõpru weel andeid rahkeste juurde tuua.

Seltsi pidu toimekond

Liiwimaa IV. jaoskonna maksuwalitsuse (Steuer-Verwaltung) poolt saab seeläbi teada antud, et see teadaandmine, mis Olewiku nr. 46 õllepoodide kohta käis, Olewiku toimetuse poolt mitte õieti ei ole Saksa keelest ümber tõlgitud ja et see teadaandmine **mitte sugugi õllepoodide,** waid toobipoodide, kõrtside jne kohta käib ja et see walitsus ka paljalt nende wiimastest kohtadest omas teadaandmises 24. Nowembril nr. 3034, ja mitte 3024 kuida Olewikus seisab, on rääkinud. —

Tartus, 14. Detsembril 1883.

Jaoskonna eesistuja: **v. Hymmel.**
Kirjapidaja: **G. v. Lilienfeld.**

№ 3258.

Reinholdi ja Tuldski saun saab ka iga reedel 5 ja 10 kopikaline saun köetud.

G. Goldmann.

Jõulu-kingitusi,

Jõulupuu ehteid, kuldkiiste pildiraamide tarwis ja pildiraamisid, kui ka kõiksugu kirjutusmaterjaali soowitab õige odawaste

kirjutusmaterjaali kauplus

S. Amor,

Tartus, Riia uulitsas nr. 2.

Häid

tööhobuseid

ostab

J. R. Schramm.

Kena jõulukingitus.

Olewiku trükikojast ilmus

Male-õpetus.

Hind 15 kop.

Saada Tartus: Olewiku trükikojast, Rakweres: G. Kuhsi raamatukauplusest, Tallinnas: Th. Jakobsoni raamatukauplusest, Parnus: Treufeldi raamatukauplusest, Wiljandis: Feldt'i raamatukaupl., Walgas: Rudolfi raamatukauplusest, Wõrus: Pietrose raamatukauplusest, Peterburis: J. Seelandti juurest.

Kes hinna sisse saadab, sellele saadetakse raamat postiga kodu kätte.

Olewiku trükikoda.

Kes oma maja

lutikatest, prussakatest,

hiirtest ja **rottidest** soowiwad puhtaks teha, paluks seda tulla Holmi uulitsas nr. 13. Ka saawad jäälsamas täku lõigatud.

Michael Ponjagin.

Põlwa kihelkonnast Partsi wallast Jaan Nõmmwalsil 17. Noowembri kuu öösi üks jalaga sõkutaw Singeri

õmbluse-masin

Nr. 1,001,330 ära warastatud.

Sülki kirstuwabrikus kiwisilla lähedal müüakse kõwast ja paksust lauast tehtud

kirste

kitsa ruumi pärast pool odawamine kui enne ja kollased ning hõbedaised ehted pääle kauba.

Üks hää

kauplemise pood

on wälja üürida Jaama uulitsas № 45

Tsensuri poolt lubatud. — Tallinnas, 17. Detsembril 1883.

Trükitud Olewiku trükikojas.